



Latvijas Valsts prezidents
Rīga

Nr. 231

2009. gada 26. jūnijā

Latvijas Republikas
Saeimas priekšsēdētājam
Gundaram Daudzem

A. god. Saeimas priekšsēdētāja kungs!

Šā gada 18.jūnijā Saeima, pieņemot likumu „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā”, atbalstīja virkni priekšlikumu, kas uzlabo un pilnveido līdz šim spēkā esošo tiesisko regulējumu, ar mērķi mazināt iespējas nepamatoti kavēt publisko iepirkumu procedūras. Šis mērķis ir definēts Ministru prezidenta uzdevumā Finanšu ministrijai sagatavot priekšlikumus par nepieciešamajiem grozījumiem un papildinājumiem normatīvajos aktos (Ministru kabineta 2008.gada 6.maija sēdes protokols Nr.29, 26.§ 2.punkts).

Starp minētajiem likuma uzlabojumiem ir jāmin Iepirkumu uzraudzības birojam paredzētās tiesības atstāt bez izskatīšanas iesniegumus par iepirkumu procedūras pārkāpumiem, ja tajos ietvertās ziņas ir acīmredzami nepietiekamas iesniedzēja prasības apmierināšanai vai iesniegums ir acīmredzami noraidāms pēc būtības. Tāpat likums paredz būtiski palielināt līgumcenu sliekšņus publisku piegādes un pakalpojuma līgumiem, kā arī publisku būvdarbu līgumiem, kas kopumā varētu mazināt iesniegumu skaitu par publiskā iepirkuma procedūras pārkāpumiem Iepirkumu uzraudzības birojam. Likumā paredzēts arī termiņa ierobežojums iepirkuma procedūras apstrīdēšanai Iepirkumu uzraudzības birojā. Visi minētie Publisko iepirkumu likuma papildinājumi pēc būtības nodrošina efektīvāku iepirkumu procedūras norisi un tās tiesiskuma uzraudzību.

Taču 18.jūnijā Saeimā pieņemtais likums „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” paredz ieviest arī jaunu, līdz šim administratīvajā procesā nepielietotu, tiesību instrumentu - iesnieguma nodrošinājuma iemaksu par iesnieguma iesniegšanu Iepirkumu uzraudzības birojā. Iesnieguma nodrošinājums definēts likuma „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” 48.pantā kā Ministru kabineta noteikta fiksēta naudas summa atkarībā no iepirkuma līgumcenas attiecīgajā iepirkuma daļā un piemērojamās iepirkuma procedūras. Turklāt likumā ietvertais deleģējums dod Ministru kabinetam visai plašas pilnvaras noteikt iesnieguma nodrošinājuma apmēru, tā samaksas un atbrīvošanas no samaksas kārtību. Līdz ar to pat nav skaidrs, vai iesnieguma nodrošinājuma samaksas apmērs būs samērojams ar valsts nodevu apmēriem, kādi ir noteikti par iestādes lēmuma pārsūdzēšanu administratīvajā tiesā.

Kaut arī šā gada 18.jūnijā Saeimā atbalstītā Publisko iepirkumu likuma 83.panta otrās daļas jaunā redakcija paredz tiesības pasūtītāja pieņemtos lēmumus pārsūdzēt tiesā arī pēc iepirkuma līguma noslēgšanas, tomēr tiesības apstrīdēt iepirkuma procedūras īpašā uzraudzības iestādē – Iepirkumu uzraudzības birojā - ir būtisks mehānisms, lai novērstu iespējamu valsts un pašvaldību finanšu līdzekļu nepamatotu izlietošanu, kā arī mazinātu korupcijas riskus valsts budžeta līdzekļu izmantošanā. Turklāt tiesības vērsties ar sūdzību valsts iestādēs ir būtiska pamattiesība un labas pārvaldības principa nodrošināšanas sastāvdaļa.

Satversmes 92.pants prasa ne tikai formāli garantēt, bet arī praktiski nodrošināt pamattiesību īstenošanu. Likuma pieņemšanas gaitā atbildīgās Saeimas komisijas un citu institūciju uzmanību uz iesnieguma nodrošinājuma ieviešanas neatbilstību Satversmes 92.pantam un, iespējams, arī citām augstāka juridiskā spēka tiesību normām vairākkārtīgi vērsis Saeimas Juridiskais birojs. Tiesība uz taisnīgu tiesu nav iespējama, ja netiek nodrošināta efektīva tiesības realizācija. Pārsūdzības mehānisms ir tiesiskas valsts instruments ar mērķi nodrošināt taisnību un objektivitāti. Tas ir ne tikai tiesisks noteikums, bet arī būtiska procesuāla kārtība un likumīga vajadzība. Savā 2009.gada 17.jūnija atzinumā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijai „Par likumprojekta „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām” Saeimas Juridiskais birojs norādīja, ka vēšanās tiesā jau pēc iepirkuma līguma noslēgšanas neļauj vairs grozīt lēmumu pēc būtības, bet ļauj prasīt teorētisku zaudējumu piedziņu. Līdz ar to iesnieguma iesniegšana

Iepirkumu uzraudzības birojā ir vienīgais efektīvais līdzeklis, kuram jābūt iespējami pieejamam bez nesamērīgiem finansiāliem šķēršļiem.

Ja iesnieguma nodrošinājuma ieviešanas mērķis ir novērst bezmērķīgu sūdzēšanos Iepirkumu uzraudzības birojā, tad izvēlētais līdzeklis nav samērīgs ar iespējamu pamattiesību aizskārumu – Latvijas Republikas Satversmes 92.pantā nostiprinātajām personas tiesībām aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses. Turklāt uzskatu, ka iesnieguma nodrošinājuma ieviešana pati par sevi (*per se*) negarantē nepamatotu sūdzību skaita sarukšanu. Visticamāk šim mērķim kalpotu nevis iesnieguma nodrošinājums, bet gan jau manis augstāk norādītās Publisko iepirkumu likuma 83¹. pantā paredzētās Iepirkumu uzraudzības biroja tiesības atstāt bez izskatīšanas nepamatotus iesniegumus.

Neapšaubāmi iepirkumu procedūras pilnveidošana prasa kompleksu pieeju un risinājumus. Tāpēc uzskatu, ka novārtā ir atstāts jautājums par pasūtītāja - valsts vai pašvaldības iestādes - atbildību par pieļautajiem pārkāpumiem publisko iepirkuma procesā. Šobrīd Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktie administratīvie sodi par valsts un pašvaldību pasūtījuma pārkāpšanu ir salīdzinoši zemi un neatbilst tam iespējamam kaitējumam, ko šāda pārkāpuma izdarīšana var nodarīt Latvijas Republikas tautsaimniecībai.

Nemot vērā, ka viens no Publisko iepirkumu likuma mērķiem ir nodrošināt valsts un pašvaldību līdzekļu efektīvu izmantošanu, vienlaicīgi vēlos lūgt Saeimu kā likumdevēju pievērst uzmanību atbildības mehānisma pilnveidošanai par pārkāpumiem publisko iepirkumu jomā.

Nemot vērā iepriekš izklāstīto un pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, nosūtu 2009.gada 18.jūnijā Saeimā pieņemto likumu „Grozījumi Publisko iepirkumu likumā” otrreizējai caurlūkošanai.

Cieņā,



Valdis Zatlers